

KONGO CUMHURİYETİNDE İŞ ORTAMI

Bu not, yayımlandığı tarih itibarıyla T.C. Brazavil Büyükelçiliğinin derleyebildiği bilgiler çerçevesinde vatandaşlarımıza yardımcı olmak amacıyla hazırlanan bir kaynaktır. Yeni bilgiler alındıkça veya mevzuatta değişiklikler oldukça değiştirilecektir. Büyükelçilik, gösterilen özene rağmen notta olabilecek hata ve eksikliklerden sorumlu değildir.

İÇİNDEKİLER

KONGO CUMHURİYETİNDE YATIRIM	1
GENEL ÇERÇEVE.....	2
Para Birimi	2
Ticaret Hukuku	3
Fikri Mülkiyet Hukuku	3
Sigorta Hukuku	3
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi	3
Yatırımlara İlişkin Uluslararası Güvenceler	3
gümrük vergileri	4
KONGO'YA YERLEŞMEK	4
Temsilcilik	4
Şube Açmak	4
Şirket Kurmak	4
Vergiler	5
Kurumlar Vergisi	5
Gelir Vergisi	5
KDV	5
Ücret üzerinden Alınan Vergi	5
PERSONEL KONULARI	5
Türkiye'den Getirilen Personel ve Kongo'da İstihdam Edilen Kongolu Olmayan Personel	6
Yerel Personel	7
İş Saatleri	7
Asgari Ücret	7
Sosyal Güvenlik Kesintileri	7
Yararlı Bağlantılar	9

GENEL ÇERÇEVE

Kongo Cumhuriyetinde Hükümet, iş ortamının gelişmesi için önemli bir gayret sarf etmektedir. Ülkenin 2014 yılından beri düşmekte olan petrol fiyatlarından etkilenmesi, ekonominin çeşitlendirilmesine ilişkin çabaları artırmıştır. Kongo, bu alanda birçok uluslararası ve bölgesel kuruluşu üyedir. Genel olarak dışa açık, yabancı yatırımlara sıcak bakan bir ülkedir. Ekonominin önemli bölümleri yabancıların ya da yabancı kökenli kişilerin elindedir. Başta Fransızlar olmak üzere Avrupa kökenli bir kesimin yanı sıra, özellikle dış ticarete Lübnanlılar, inşaat işlerinde Çinliler, sair ticarete de Malililer ve diğer Batı Afrikalılar çalışmaktadır. Türkiye'ye karşı ise olumlu bir yaklaşım bulunmaktadır. Seyahat edebilen Kongolular ülkemize gelmekten hoşlanmaktadır.

Bununla birlikte, Kongo Cumhuriyeti Dünya Bankası "Doing Business" sıralamasında 179. sıradadır. Bu sıralama öncelikle Kongolu vatandaşların durumunu yansıtmaktadır. Yabancı şirketlerin ülkeye yerleşmesinde önemli bir engelle karşılaşmamaktadır.

Resmi dil Fransızcadır. İş çevrelerinde İngilizce bilen bir azınlık olsa bile, yönetim çevreleri çok ağırlıklı olarak yalnız Fransızca ve yerel dilleri bilmektedir. Günlük hayatta da Fransızca geçerlidir. Dolayısıyla Kongo'da iş yapmak için mümkün olduğunca bu dile hâkim bir ekip oluşturmak, bu mümkün değilse iyi bir veya birkaç tercüman getirmek tavsiye edilir. Türkiye'de eğitim görmüş az sayıda Kongolu da bulunmaktadır.

Kongo'da iş ilişkilerinde yüz yüze temas önem taşımaktadır. Uzaktan, telefon veya yazışma yoluyla yapılan bağlantılar nadiren ya da kısıtlı başarı sağlamaktadır. Kongolu tüccarlar bizzat kaynak ülkeye giderek sipariş vermeyi sevmektedir. Bu kapsamda Çin ve Dubai'de çok sayıda bağlantı yapılmaktadır.

Şirketlerimizin Kongo'da yatırım yapma yönünde önemli kararlar vermeden önce temsilcilerini ülkeyi keşfe göndermeleri ve bir süreliğine ilişki ağlarını geliştirmeleri salık verilir. Büyükelçiliğimiz bu konuda yardıma hazırdır.

Hükümet ve iş çevrelerinde resmi kıyafet (erkeklerde koyu renk elbise ve kravat) hâkimdir. Hafta sonları ve akşam yemeklerinde spor veya yerel kıyafetler tercih edilebilmektedir.

Sağlık önlemleri ve gerekli aşılar konusunda Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü'nün (<http://www.hssgm.gov.tr/>) tavsiyelerine uyulması gerekmektedir.

PARA BİRİMİ

Kongo Cumhuriyeti, Orta Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği üyesidir. Ortak para birimi olan CFA Frangı, Avroya karşı sabit bir kura sahiptir (1 Avro= 655,95700 CFA Frangı). Paranın konvertibilitesi Fransa tarafından güvence altına alınmıştır.

TİCARET HUKUKU

Kongo Cumhuriyeti, on yedi üyeli Afrika'da Ticaret Hukukunun Uyumlaştırılması Örgütü (*Organisation pour l'Harmonisation en Afrique du Droit des Affaires, Organisation for the Harmonisation of Business Law in Africa*, www.ohada.com) üyesi olup, başta şirketler hukuku olmak üzere ticaret hukukunun başlıca alanlarında sarıh ve çağdaş bir hukuka sahiptir.

FİKRİ MÜLKİYET HUKUKU

Kongo Cumhuriyeti, Fransızca konuşan Afrika ülkelerini bir araya getiren Afrika Fikri Mülkiyet Örgütü (*Organisation Africaine de la Propriété Intellectuelle, OAPI*, www.oapi.int) üyesidir.

SİGORTA HUKUKU

Kongo Cumhuriyeti, sigorta işlemleri konusunda yeknesak bir hukuki çerçeve oluşturan ve sigorta faaliyetlerinin denetimi konusunda tek bir bölgesel denetim kurulu tesis etmiş olan Afrika Sigorta Piyasaları Konferansı Antlaşmasını (*Conférence Interafricaine des Marchés d'Assurance, CIMA*, <http://cima-afrique.org/>) onaylamıştır.

ÇİFTE VERGİLENDİRMENİN ÖNLENMESİ

Kongo Cumhuriyetinin az sayıda ülkeyle Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması mevcuttur. Türkiye-Kongo Cumhuriyeti Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşmasının müzakereleri 7-8 Nisan 2015 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen II. KEK toplantısı vesilesiyle sonuçlandırılmış olup, en kısa sürede imzalanması kararlaştırılmıştır.

YATIRIMLARA İLİŞKİN ULUSLARARASI GÜVENCELER

Kongo Cumhuriyeti Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezine (ICSID) ve Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansına (MIGA) üyedir. Buna karşılık Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkındaki New York Sözleşmesine taraf olmamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ile Kongo Cumhuriyeti arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının müzakereleri 7-8 Nisan 2015 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen II. KEK toplantısı vesilesiyle sonuçlandırılmış olup, en kısa sürede imzalanması kararlaştırılmıştır.

GÜMRÜK VERGİLERİ

Kongo Cumhuriyetinin dâhil olduğu Orta Afrika Devletleri Ekonomik ve Parasal Topluluğu (CEMAC) gümrük vergileri aşağıdaki internet sitesinde yer almaktadır:

<http://www.sydonia.cemac.int/harmonisation/tarif.html>

KONGO'YA YERLEŞMEK

TEMSİLCİLİK

Temsilcilik kavramı halen mevzuatta yoktur. OHADA Şirketler hukukunda bu konuda bir değişiklik yapılacağı söylenmektedir.

ŞUBE AÇMAK

Yabancı şirketler, Kongo'ya yerleşmek amacıyla yeni bir şirket kurmak gereksiz şubelerini (*succursale, branch office*) açabilmektedirler. Şubenin kendine ait tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Ancak Kongo kanunlarına tabiidir.

Merkezi OHADA üyesi olmayan bir ülkede olan şirketlerin şubeleri, iki yıl içinde şirkete dönüştürülmek zorundadır. Bu süre Ticaret Bakanının kararıyla uzatılabilir¹.

Şube açmak isteyen şirketlerin, belli başlıları aşağıda sıralanmakta olan çeşitli işlemleri gerçekleştirmeleri gerekecektir:

- “Şirketler İdari İşlem Merkezine” (*Centre de Formalités Administratives des Entreprises-CFE*) şirketin ticari kayıt başvurusunun yapılması.
- “Ulusal İstihdam ve İşgücü İdaresine” (*Office National de l'Emploi et de la Main d'Oeuvre-ONEMO*) kayıt ücreti ödenmesi ve onay belgesinin alınması,
- “Vergiler Genel Müdürlüğünde” vergi kaydının yapılması,
- Müteahhitlik şirketleri için İmar, Şehircilik ve İskân Bakanlığı ruhsatının alınması,
- Ulusal Sosyal Güvenlik Sandığına (*Caisse Nationale de Sécurité Sociale-CNSS*) kayıt yaptırılması, personel sayısı beyan edilmesi.
- Adalet Bakanlığından Ticaret Sicil Belgesi, CFE'den “Tacir Kartı” elde edilmesi.

Bu konularda <http://congo.eregulations.org/> sitesinde bilgi verilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu işlemlerin yerel takipçilerle birlikte yürütülmesi süreci hızlandırmaktadır. Hukukçulara danışmanın (noterler, avukatlar) faydası olabilir. Büyük şirketlerimizin uzman uluslararası avukatlık şirketlerine yönedikleri de görülmektedir.

ŞİRKET KURMAK

¹ Ticari Şirketlerin Hukukuna ilişkin 17 Nisan 1997 tarihli “OHADA Yeknesak Yasası” (<http://www.droit-afrique.com/images/textes/Ohada/AU/OHADA%20-%20AU%20Societes.pdf>)

T.C.
Brazavil Büyükelçiliği

En yaygın şirket türleri, Limitet Şirket (*Société à Responsabilité Limitée*, SARL) ve Anonim Şirkettir (*Société Anonyme*, SA). Şirket kurmak için, şube açmaya göre daha fazla işlem gerekmektedir. Hukukçulara danışılması önem taşımaktadır. Yine iş takibi için Kongolu takipçilerden yararlanılması yararlı olacaktır.

VERGİLER

KURUMLAR VERGİSİ

Toplam Kurumlar Vergisi oranı % 33'tür. Maden sektöründe bazı teşvikler uygulanmaktadır. İlk iki yıl vergi muafiyeti bulunmaktadır.

Kaynak: <http://www.izf.net/pages-facteurs-production/congo?language=fr>

GELİR VERGİSİ

Gerçek kişilerin ticaret, tarım, sanayi alanlarında elde ettikleri gelirlerden alınan vergi. Yeni bir şirket olması durumunda muafiyet bulunmaktadır.

Yıllık gelir (CFA Frangı) <200.000	: 1%
200.000-800000	: 15%
8000.000-2.500.000	: 30%
2.500.000-8.000.000	: 50%

KDV

Katma değer vergisi oranı % 18'dir.

ÜCRET ÜZERİNDEN ALINAN VERGİ

Şirketler, toplam personel ücretlerinin %5'i oranında vergiye tabidir. Ayrıca geliri yılda 1.500.000'ü aşan her bir ücretli için ilave %4. Bu artış sanayi ve nakliye şirketleri için geçerli değildir.

PERSONEL KONULARI

**TÜRKİYE'DEN GETİRİLEN PERSONEL VE KONGO'DA İSTİHDAM EDİLEN KONGOLU
OLMAYAN PERSONEL**

Türk Personelin Kongo'ya gelmeden Kongo'nun Ankara'daki Büyükelçiliğine başvurması, çalışma meşruhatlı vize alması, gelişinde de oturma izni için başvurması gerekecektir. Çalışma meşruhatlı vizelerin Kongo'ya gelişinde de verilebildiği görülmektedir. Bu konuda Kongo Büyükelçiliğinin bilgisine başvurmak önem taşımaktadır.

Çalışma izni için Ulusal İstihdam ve İşgücü İdaresine başvurmak gerekmektedir. Bu konuda gerekli olan belgelere ilişkin olarak 5 Ocak 1999 tarihli, 005/MTESS-CAB sayılı bir Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı genelgesinin geçerli olduğu öğrenilmiştir (genelgenin Fransızca aslı ektedir). Buna göre, yabancıların istihdamı için aşağıdaki belgeler gerekmektedir:

İŞ SÖZLEŞMESİ DOSYASI:

- *Kongo dışından getirilen personel için:*

1. Dört asıl nüsha halinde daktilo edilmiş iş sözleşmesi.
2. Bir “görev analizi fişi” (örneği ektedir).
3. İlgili kişi hakkında bir bilgi fişi (örneği ektedir).
4. Kaynak ülkeden adli sicil belgesi (en fazla üç aylık).
5. Sağlık sertifikası (en fazla üç aylık).
6. Diploma veya çalışma belgelerinin onaylı örnekleri.
7. “Maaşlar üzerine tek vergi” (*taxe unique sur les salaires*) ödeme makbuzu.
8. Sözleşme onay harcı (*droits de visa du contrat*) olarak 100.000 CFA Frangı ödeme makbuzu (nakit ya da ONEMO adına çekle).
9. Çalışma izni için 10.000 CFA Frangı ödeme makbuzu.

- *Kongo'dan istihdam edilen yabancı personel için.*

Aynı belgeler. Ancak adli sicil belgesinin Kongo'dan çıkarılması gerekmektedir. Ayrıca Kongo'da ikamet belgesi gerekmektedir.

İŞ SÖZLEŞMESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HALİNDE:

1. Ek sözleşmenin onay için sunulacak dört asıl nüshası.
2. İlk sözleşmenin bir fotokopisi.
3. Varsa daha önceki ek sözleşmenin bir fotokopisi.
4. Ek sözleşmenin 100.000 CFA Frangı onay harcının ödeme makbuzu.

GEÇİCİ ÇALIŞMA İZNİ:

Bu belgeyle, nihai çalışma izni çıkana kadar çalışmak mümkün olabilmektedir.

1. ONEMO Genel Müdürüne muhatap, geçici çalışma izni dilekçesi.

T.C.
Brazavil Büyükelçiliği

2. “Görev analizi fişi”
3. İlgili çalışan hakkında bilgi fişi.
4. Geçici çalışma izni harcı için 100.000 CFA Frangı ödeme makbuzu.
5. Çalışma izni kartı için 10.000 CFA Frangı ödeme makbuzu.

SÜRELİ ÇALIŞMA İZNİ (en fazla altı ay için):

1. ONEMO Genel Müdürüne muhatap, süreli çalışma izni dilekçesi.
2. “Görev analizi fişi”
3. İlgili çalışan hakkında bilgi fişi.
4. Geçici çalışma izni harcı için 100.000 CFA Frangı ödeme makbuzu.
5. Çalışma izni kartı için 10.000 CFA Frangı ödeme makbuzu.

YEREL PERSONEL

Yerel personel konusunda Kongo iş ve sosyal güvenlik mevzuatı geçerli olacaktır. Ülkeye geçici bir süre için gelen büyük şirketler için bir seçenek, yerel personelin yerel bir şirket tarafından istihdam edilmesi, hukuki yükümlülüklerin de bu şirket tarafından karşılanmasıdır. Bu hizmeti veren şirketler bulunmaktadır.

İŞ SAATLERİ

Çalışma süresi haftada 40 saati geçmemektedir. Bu süre geçildiği takdirde fazla mesai ücreti ödenmektedir.

ASGARİ ÜCRET

Asgari ücret aylık brüt 90.000 CFA Frangıdır

SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ

Personelin Sosyal Güvenlik Sandığına kaydedilmesi zorunludur. Kesintiler aşağıdaki şekildedir:

T.C.
Brazavil Büyükelçiliği

Aile yardımları katkısı:

- Oran: 10,03%
- Yıllık tavan: 7.200.000 CFA FRANGI (yıllık ücretin bu tavanı aşması halinde bu tavan ücret üzerinden kesinti yapılmaktadır).

İş kazası, mesleki tehlikeler katkısı:

- Oran: 2,25%
- Yıllık tavan: 7.200.000 CFA FRANGI (yıllık ücretin bu tavanı aşması halinde bu tavan ücret üzerinden kesinti yapılmaktadır).

Yaşlılık, malullük, ölüm sigortası:

- İşveren payı: % 8
- Çalışan payı: % 4
- Yıllık tavan: 7.200.000 CFA FRANGI

Milli İnşaat Fonu kesintisi:

- Oranı: % 2
- Yıllık tavan: 7.200.000 CFA FRANGI

İstihdam ve İşgücü Ulusal Ofisi (ONEMO) katkısı:

- Oranı: 0,50%
- Yıllık tavan: 7.200.000 CFA FRANGI

Toplam çalışan payı: %4

Toplam işveren payı: %22,78

YARARLI BAĞLANTILAR

- <http://congo.eregulations.org> : Kongo Hükümetinin UNDP ile ortak bir proje olarak hazırladığı, şirket kurma süreçlerini hızlandırmaya yönelik internet sitesi.
- <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/congo-rep> : Dünya Bankasının “Doing Business” araştırmasının sonuçları.
- www.droit-afrique.com : Fransızca konuşan Afrika ülkelerinin mevzuatına ilişkin internet sitesi (Fransızca).
- www.cciambrazza.com : Brazavil ticaret odasının internet sitesi.
- www.cciampnr.com : Pointe-Noire ticaret odasının internet sitesi.
- <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/~media/giawb/doing%20business/documents/profiles/country/COG.pdf?ver=2> : Dünya Bankası ülke profili.
- <http://www.ilo.org/dyn/travail/docs/708/Congo%20-%20Code%20du%20travail.pdf> (Uluslararası Çalışma Örgütünün Sitesinde Kongo İş Kanunu)
- <http://www.izf.net/> “Frank Bölgesinde İş Yapmak” konulu, çeşitli bölgesel kuruluşların ve Fransa Hükümetinin desteğiyle kurulmuş internet sitesi